

Универзитет у Београду

Шумарски факултет

**УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ ЕЛАБОРАТА,
СЕМИНАРСКИХ, ЗАВРШНИХ И МАСТЕР РАДОВА**

Београд, 2018.

САДРЖАЈ

ПОПИС СЛИКА

ПОПИС ПРИЛОГА

1. УВОД	1
2. САДРЖАЈ РАДА	1
3. ОБРАДА ТЕКСТА	1
4. ОБРАДА ТАБЕЛА, ГРАФИКОНА, КАРТИ И СЛИКА	5
5. НАВОЂЕЊЕ ЛИТЕРАТУРЕ	7
6. ОБРАДА ПРИЛОГА	9
7. ПРИЛОЗИ	10

ПОПИС СЛИКА

Слика 1.	Подешавање параграфа основног текста рада	2
Слика 2.	Подешавање параграфа приликом набрајања	2
Слика 3.	Подешавање параграфа приликом навођења наслова табеларног или графичког приказа	6
Слика 4.	Подешавање параграфа приликом навођења извора табеларног или графичког приказа	6
Слика 5.	Подешавање параграфа на насловној страни рада	10

ПОПИС ПРИЛОГА

Прилог 1.	Образац за техничку обраду и садржај насловне стране	10
Прилог 2.	Пример садржаја завршног рада	12

1. УВОД

Упутство за израду елабората, семинарских, завршних и мастер радова има за циљ да студентима олакша писање и израду самих радова као и да се постигне њихов одговарајући квалитет на основним и мастер студијама.

Следећа поглавља садрже основна правила која се односе на техничку обраду:

- насловне стране;
- садржаја;
- текста рада;
- графичких приказа;
- табеларних приказа;
- навођења литературе.

У прилогу 1 се налази образац за техничку обраду и садржај насловне стране.

2. САДРЖАЈ РАДА

После насловне стране долази једна празна страна, а затим је потребно навести садржај рада. Садржаја рада обухвата:

- регистре табела, графикана, слика, прилога, са означеним редним бројем стране;
- нумерисане главне наслове и поднаслове, са означеним редним бројем стране.

Пример садржаја рада, дат је у прилогу бр. 2. Величина фонта је 12, а текст треба обрадити на следећи начин:

- текст наслова поглавља се пише **ВЕЛИКИМ СЛОВИМА**;
- текст првог нивоа поднаслова се пише „SMALL-CAPS“ СЛОВИМА;
- текст другог нивоа поднаслова се пише малим словима;
- текст трећег нивоа поднаслова се пише *искошеним (italic) словима*.

Параграфи се обрађују на следећи начин:

- поравњање (*alignment*): обострано (*justified*);
- удаљеност од маргина (*indentation*): лево и десно 0 cm;
- без увлачења текста;
- размак пре пасуса (*spacing before*): 6 pt;
- размак после пасуса (*spacing after*): 6 pt;
- проред унутар пасуса (*line spacing*): једноструки (*single*).

3. ОБРАДА ТЕКСТА

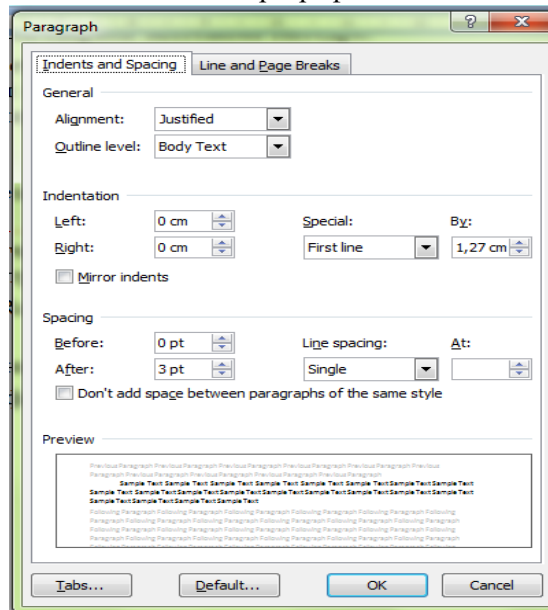
Радови се пишу на српском језику, ћириличним или латиничним писмом, у програму Word. Посебну пажњу треба обратити на правописне грешке и свести их на најмању могућу меру. Користити фонт Times New Roman, а величина фонта треба да је 12.

Формат папира је А4 (210x297 mm), маргине треба да буду величине 2,5 cm, а странице нумерисане, с тим да се нумерација на насловној страни изоставља.

Параграфе основног текста треба подесити на следећи начин (слика 1):

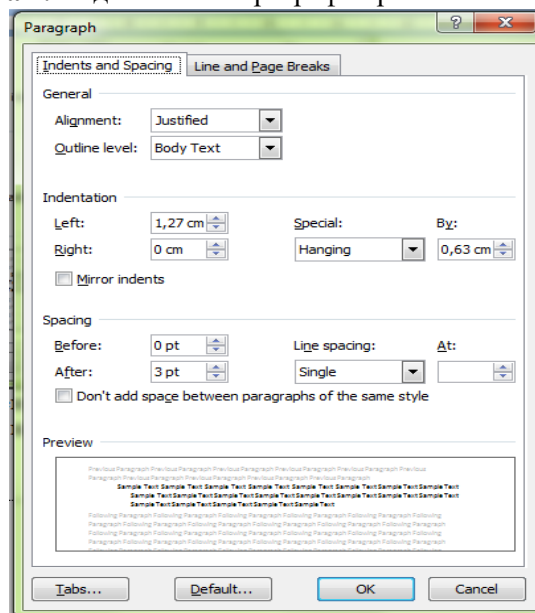
- поравњање (*alignment*): обострано (*justified*);
- удаљеност од маргина (*indentation*): лево и десно 0 cm;
- први ред увучен 1,27 cm;
- размак пре пасуса (*spacing before*): 0 pt;
- размак после пасуса (*spacing after*): 3 pt;
- проред унутар пасуса (*line spacing*): једноструки (*single*).

Слика 1. Подешавање параграфа основног текста рада

Изузетак од претходно наведених правила се односи на **набрајање у тексту**. У том случају, потребно је текст уредити на следећи начин (слика 2):

Слика 2. Подешавање параграфа приликом набрајања

- поравњање (*alignment*): обострано (*justified*);
- удаљеност од маргина (*indentation*): лево 1,27 cm, десно 0 cm;
- увлачење: све линије осим прве (*hanging*) 0,63 cm;
- размак пре пасуса (*spacing before*): 0 pt;
- размак после пасуса (*spacing after*): 3 pt;
- проред унутар пасуса (*line spacing*): једноструки (*single*).

Уколико је у тексту назначен тачан број појмова који се наводе, приликом набрајања се користи нумерација (*numbering*). У супротном, за први ниво набрајања се користе „цртице“, а за други ниво „тачке“, као што је приказано у примеру 1.

Појмови који се набрајају почињу малим словом, осим уколико правопис не налаже другачије, а приликом раздвајања треба користити тачку-зарез (пример 1).

У другом нивоу набрајања, параграфе треба подесити на следећи начин:

- поравњање (*alignment*): обострано (*justified*);
- удаљеност од маргина (*indentation*): лево 1,9 cm, десно 0 cm;
- увлачење: све линије осим прве (*hanging*) 0,63 cm;
- размак пре пасуса (*spacing before*): 0 pt;
- размак после пасуса (*spacing after*): 3 pt;
- проред унутар пасуса (*line spacing*): једноструки (*single*).

Пример 1. Коришћење ознака приликом набрајања

У Србији постоји 5 националних паркова:

1. Национални парк Фрушка Гора;
2. Национални парк Ђердап;
3. Национални парк Тара;
4. Национални парк Копаоник;
5. Национални парк Шар планина.

Национални парк Фрушка Гора се одликује следећим карактеристикама:

- разноврсна природна баштина:
 - преко 1000 биљних врста;
 - 60 врста сисара, 23 врсте водоземаца и гмизаваца, 200 врста птица и око 10 врста риба;
 - 500 врста гљива;
- богато културно-историјско наслеђе:
 - 35 манастира.

Поглавља у раду се нумеришу арапским редним бројевима, тако да поглавља највишег нивоа имају један број, а нижа поглавља увек садрже број вишег поглавља (нпр.:

1. Увод
 - 1.1. Дефинисање проблема истраживања
 - 1.2. Територијално и временско одређење
 - 1.3. Циљ, предмет и сврха рада).

Величина и фонт наслова поглавља и подпоглавља у тексту треба да буде у складу са обрадом која је наведена приликом дефинисања техничке обраде садржаја (ВЕЛИКА СЛОВА, SMALL CAPS, мала слова, *искошена слова*).

Код писања наслова поглавља и подпоглавља, параграфе треба обрадити на следећи начин:

- НАСЛОВ ПОГЛАВЉА:
 - поравњање (*alignment*): обострано (*justified*);
 - удаљеност од маргина (*indentation*): лево и десно 0 cm;
 - први ред увучен 1,27 cm;
 - размак пре пасуса (*spacing before*): 12 pt;
 - размак после пасуса (*spacing after*): 6 pt;
 - проред унутар пасуса (*line spacing*): једноструки (*single*);
- НАСЛОВ ПРВОГ „НИВОА“ ПОДПОГЛАВЉА:
 - поравњање (*alignment*): обострано (*justified*);
 - удаљеност од маргина (*indentation*): лево и десно 0 cm;
 - први ред увучен 1,27 cm;
 - размак пре пасуса (*spacing before*): 6 pt;
 - размак после пасуса (*spacing after*): 6 pt;
 - проред унутар пасуса (*line spacing*): једноструки (*single*);
- Наслов другог „нивоа“ подпоглавља:
 - поравњање (*alignment*): обострано (*justified*);
 - удаљеност од маргина (*indentation*): лево и десно 0 cm;
 - први ред увучен 1,27 cm;
 - размак пре пасуса (*spacing before*): 6 pt;
 - размак после пасуса (*spacing after*): 3 pt;
 - проред унутар пасуса (*line spacing*): једноструки (*single*);
- *Наслов трећег „нивоа“ подпоглавља:*
 - поравњање (*alignment*): обострано (*justified*);
 - удаљеност од маргина (*indentation*): лево и десно 0 cm;
 - први ред увучен 1,27 cm;
 - размак пре пасуса (*spacing before*): 6 pt;
 - размак после пасуса (*spacing after*): 3 pt;
 - проред унутар пасуса (*line spacing*): једноструки (*single*).

Између наслова поглавља и подпоглавља увек мора постојати текст, односно увек треба најавити о чему ће бити речи у наредним подпоглављима.

Фусноте се обележавају бројевима, од 1 до *n*, величина фонта је 10, а параграфи треба да буду подешени на следећи начин:

- поравњање (*alignment*): обострано (*justified*);
- удаљеност од маргина (*indentation*): лево 0 cm, десно 0 cm,
- увлачење: све линије осим прве (*hanging*) 0,3 cm;
- размак пре пасуса (*spacing before*): 0 pt;
- размак после пасуса (*spacing after*): 1 pt;
- проред унутар пасуса (*line spacing*): једноструки (*single*).

Поглавље, односно подпоглавље се не треба завршити набрајањем, већ је потребно навести 1-2 реченице, којима се даје кратак коментар или додатно објашњење претходни текст.

4. ОБРАДА ТАБЕЛА, ГРАФИКОНА, КАРТИ И СЛИКА

На све табеларне и графичке приказе који су дати у тексту, мора се, претходно, „позвати“ у тексту испред а, затим, дати и одговарајући коментар, односно објашњење приказа у тексту који следи иза њега.

Такође, изнад сваког од ових приказа мора бити наведен наслов, а испод извор из ког су наведени подаци преузети.

Уколико су приказани подаци део истраживања представљеног у раду, као извор података пише се „оригинал“ (пример 2). Величина фонта којом се пише извор података је 10.

Пример 2. Техничка обрада табеларних и графичких приказа у тексту рада

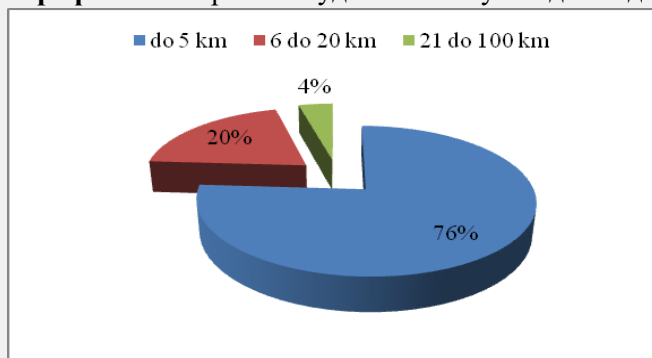
Табела 2. Основне карактеристике шума Србије

Карактеристика	Величина
Површина шума (<i>ha</i>)	2.252.400
Шумовитост (%)	29,1
Површина шума по становнику (<i>ha/st</i>)	0,3
Просечна густина шума (<i>stab/ha</i>)	939
Просечна запремина (<i>m³/ha</i>)	161
Просечни прираст (<i>m³/ha</i>)	4,0

Извор: Банковић *et al.*, 2009

У раду увек мора постојати део текста, који раздваја табеларне и/или графичке приказе.

Графикон 3. Просечна удаљеност шуме од поседа

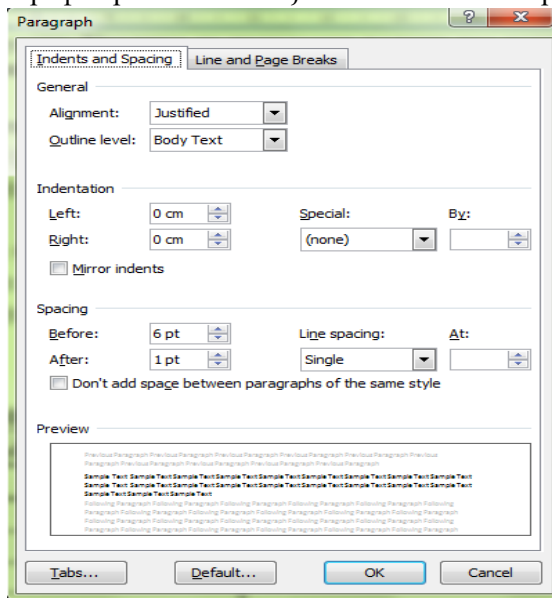

Извор: оригинал

Параграфи наслова табеларног или графичког приказа требају да буду подешени на следећи начин (слика 3):

- поравњање (*alignment*): центрирано (*centered*), уколико је табеларни или графички приказ, такође, центриран. Уколико је приказ са обостраним поравњањем (*justified*), онда се на овај начин врши и поравњање наслова;
- удаљеност од маргина (*indentation*): лево и десно 0 cm;
- без увлачења текста;
- размак пре пасуса (*spacing before*): 6 pt;
- размак после пасуса (*spacing after*): 1 pt;
- проред унутар пасуса (*line spacing*): једноструки (*single*).

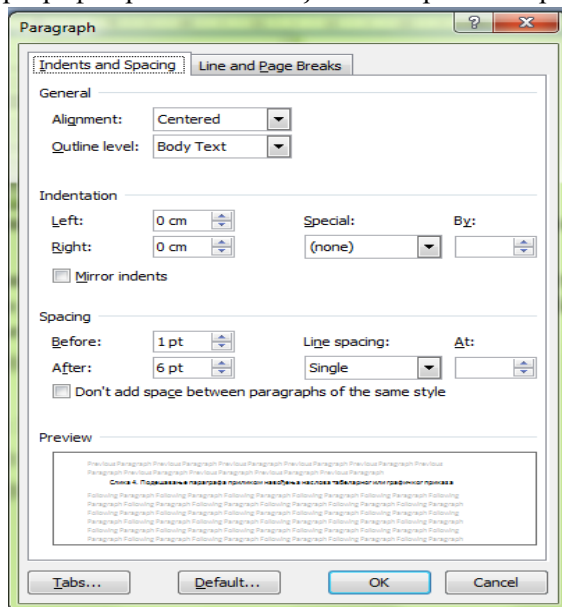
Слика 3. Подешавање параграфа приликом навођења наслова табеларног или графичког приказа

Параграфи извора табеларног или графичког приказа треба да буду подешени на следећи начин (слика 4):

- поравњање (*alignment*): обострано (*justified*), односно увек уз леву ивицу табеле или графикана (пример 2);
- удаљеност од маргина (*indentation*): лево и десно 0 cm;
- без увлачења текста;
- размак пре пасуса (*spacing before*): 1 pt;
- размак после пасуса (*spacing after*): 6 pt;
- проред унутар пасуса (*line spacing*): једноструки (*single*).

Слика 4. Подешавање параграфа приликом навођења извора табеларног или графичког приказа

Први део наслова, у ком се наводи редни број табеларног приказа, као и извор, треба да буду написани „**bold**“ словима (пример 2).

Сви параметри у подешавању параграфа у самом табеларном или графиком приказу треба да имају вредност 0 cm и једноструки проред. Није потребно правити размак између текста пре наслова и после навођења извора.

Поглавље, односно подпоглавље, се не сме завршити табелом, графиком и/или картом, сликом, мапом, већ се, увек, након оваквог приказа, мора бити дат кратак коментар, односно додатно објашњење.

5. НАВОЂЕЊЕ ЛИТЕРАТУРЕ

Навођење литературе коришћене у тексту, врши се у зависности од броја аутора:

- један аутор: (Презиме, година);
- два аутора: (Презиме1, Презиме2, година);
- три и више аутора: (Презиме *et al.*, година);
- извори без аутора и веб странице: (година), односно (година/слово).

Уколико се у тексту наводи више од једне референце, треба их раздвојити интерпункцијским знаком тачка-зарез. Референце се, у овом случају, наводе хронолошки.

Пример: Упркос великом значају ове проблематике (Кнежевић, 2006; Кнежевић, Кошанин, 2009; Антић *et al.*, 1995), још увек не постоји довољно показатеља, на основу којих би се могао донети јединствен закључак о истраживаном утицају.

Веома је важно напоменути да се поглавље, односно подпоглавље не сме завршити цитатом, већ се увек мора навести додатни коментар, односно објашњење, као у претходном наведеном примеру.

У литератури се наводе само референце цитиране у тексту рада. Извори, како у тексту, тако и у списку референци, наводе се у оригиналном писму (ћирилицом, односно латиницом), у зависности од писма на коме је референца публикована.

Референце се наводе по азбучном реду и години издања, на следећи начин:

1. Чланак у часопису

Презиме, почетно слово имена. (година издања): *Наслов рада или књиге*. Назив часописа и број, издавач, место издања. (број страна од-до)

2. Књига или монографска публикација

Презиме, почетно слово имена. (година издања): *Назив књиге или монографске публикације*. Категорија публикације, издавач, место издања, ISBN. (број страна)

3. Поглавље у књизи или у зборнику радова са конференције

Презиме, почетно слово имена. (година издања): *Назив рада*. У: (Презиме, почетно слово имена. (уредници) Назив зборника радова. Издавач, место издања. (број страна)

4. Магистарски рад, докторска дисертација

Презиме, почетно слово имена. (година издања): *Назив рада или дисертације*. Магистарски рад или Докторска дисертација, издавач, место издања. (број страна)

5. Извори без аутора (стратегије, закони, извештаји, приручници и сл.)

Изворе без аутора треба сортирати према првом слову наслова, јер се испред наслова даје само година издања.

(Година издања): *Назив извора*, Издавач, Место издања. (број страна, уколико постоји)

6. Рачунарски програми

(Година издања): *Назив упуства за коришћење програма*. Издавач/компанија која је израдила рачунарски програм, место издања.

7. Веб странице

Веб сајтови, коришћени приликом израде рада, морају, такође, бити наведени у литератури. Веб извори се наводе након пописа литературе, на следећи начин:

(година приступа сајту): *Назив веб сајта, односно наслов текста коришћеног у раду*, тачна адреса на којој се налази коришћени текст (приступљено: дан.месец.година)

Уколико је приликом израде рада коришћено више веб страница, све оне се наводе у попису литературе, а обележавање се врши као и приликом навођења извора без аутора, односно (година/слово). Као и приликом навођења извора без аутора, додавање слова, односно навођење ових извора у списку коришћене литературе, врши се на основу првог слова у називу веб странице, а не на основу редоследа појављивања у тексту.

6. ОБРАДА ПРИЛОГА

Графички и табеларни прикази, слике, карте и мапе, за које се процени да, по свом садржају или обиму, опретећују текст рада, треба да буду наведени у прилозима. Сваки прилог, обавезно, мора имати одговарајуће позивање у тексту. Прилози се обележавају нумерички (арапским цифрама), а наводе се на основу редоследа појављивања у тексту.

Графички и табеларни прикази, карте, мапе, слике и др., који се дају у прилозима, технички се уређују на исти начин као и сви прикази у тексту. Такође, потребно их је навести у одговарајућем регистру (попису) приказа, који се даје након садржаја, а пре текста рада.

ПРИЛОЗИ

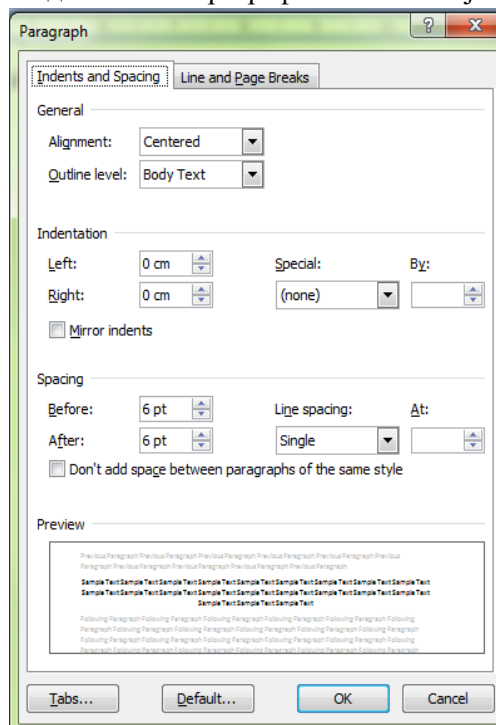
Прилог 1. Образац за техничку обраду и садржај насловне стране

На насловној страни се користи „bold“ фонт.

На врху наслове стране је потребно навести називе Универзитета и Факултета. Ови називи требају да буду написани великим словима, а величина фонта је 16. Такође, потребно је да буду центрирани и написани један испод другог, са следећим подешавањем параграфа (слика 5):

- величина фонта 16;
- spacing before: 6;
- spacing after: 6;
- line spacing: single.

Слика 5. Подешавање параграфа на насловној страни рада

На средини насловне стране се пишу тип (семинарски, завршни, мастер) и наслов рада, који такође треба да буду центрирани. Подешавање параграфа је као и у претходном случају (слика 5). Користе се, такође, велика слова а величина фонта за тип рада је 22, а за наслов рада 16.

У доњем десном углу пише се име и презиме студента, а у доњем левом углу име и презиме ментора. Величина фонта је 16, а користе се мала слова. Подешавање параграфа је као на слици 5.

На дну насловне стране треба написати: Београд, година., уз коришћење величине фонта 16. Подешавање параграфа је као на слици 5.

Насловна страна се не означава редним бројем.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ

**ЕЛАБОРАТ, СЕМИНАРСКИ, ЗАВРШНИ,
МАСТЕР РАД**

НАСЛОВ РАДА

МЕНТОР

Проф. др Име Презиме

СТУДЕНТ

Име Презиме

Београд, година.

Прилог 2. Пример садржаја завршног рада

САДРЖАЈ

РЕГИСТАР СКРАЋЕНИЦА	4
РЕГИСТАР ТАБЕЛА	4
РЕГИСТАР ГРАФИКОНА	4
1. УВОД	5
1.1. ТЕОРИЈСКЕ ПОСТАВКЕ	6
1.2. ПРЕГЛЕД ИСТРАЖИВАЊА	7
1.3. Циљ, ПРЕДМЕТ И СВРХА РАДА	8
2. МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА	9
3. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА	11
3.1. КАРАКТЕРИСТИКЕ ВЛАСНИКА ПРИВАТНИХ ШУМА	11
3.1.1. Социо-демографски аспекти	12
3.1.2. Власнички аспекти	16
3.2. СТАВОВИ ВЛАСНИКА ПРИВАТНИХ ШУМА	22
3.2.2. Аспекти везани за интересно организовање	24
3.2.3. Аспекти везани за мере подршке шумарству приватног сектора	29
4. ДИСКУСИЈА	37
5. ЗАКЉУЧЦИ	40
6. ЛИТЕРАТУРА	43
7. ПРИЛОЗИ	46